

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 14050-11-13 פלוגית ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון(חסוי) ואח'

בפני כב' השופטת אספרנצה אלון

בעניין פלוני

המבקשת פלונית

נגד

המשיב היועץ המשפטי לממשלה ע"י ב"כ עו"ד א. שגיא ואח' מהלשכה המשפטית משרד הרווחה והשירותים החברתיים

החלטה

היש להגביל כשירותו של פלוני- זו בקשת אחותו.

פלוני, כבן 54, מוכר למערכת הפסיכיאטרית משנת 1985. בהתקף פסיכוטי חריף הכה נ. את אמו וגרם לאשפוזה, כשהיא במצב מורדם ומונשם. במהלך 12 השנים האחרונות מאושפז נ. בבתי חולים לבריאות הנפש. במשך כל השנים וכל שנות האישפוז בני משפחתו אינם בקשר איתו ואינם מבקרים אותו.

מזה שנתיים מצוי נ. במחלקה השיקומית, ללא צו אשפוז, מתוך בחירה, כשלמעשה יכול הוא להשתחרר ולצאת את בית החולים, אך נ. מעדיף שלא להשתחרר מהמחלקה. לתחושתו, אין לו לאן ללכת.

לאחר פטירת אביו ירש נ., ביחד עם אחיותיו נכסים רבים (4 דירות במרכז הארץ, קרקע חקלאית, חשבונות בנק וני"ע, קרנות פנסיה, כספי פיצויים מתביעת האם המנוחה וכן כספים במזומן). נטען כי זכאי נ. לקבל מאחותו, המבקשת, סך של כ- 528,266 ₪ (נומנללי) לעת הזו, השייכים לו והמוחזקים בידיה.

אל מול הרכוש הרב שירש נ. והעתודות הכספיות המשמעותיות העומדות לרשותו, כחצי מיליון ₪ ומעלה, חי נ. מסכום של 400 ₪ בלבד לחודש.

האחות, היא המבקשת, טוענת שיש למנות לנ. אפוטרופוס על רכוש לצורך הגנתו מפני צד ג', אשר יצר עמו קשר רק לאחרונה, במטרה להשתלט על רכושו. כל שאר הצדדים מתנגדים למינוי- עו"ס לסדרי דין- הגב' זהר טל לינדר, האפוטרופוס לדין- עו"ד אלטרזון, שנפגש עמו והתרשם ממנו ישירות, עו"ד שרית נעמן אשר בהתנגדותה לבקשה הדגישה כי התכלית האמיתית של האחות היא ניסיון נוסף לסרב ולעכב את חלוקת העיזבון בין היורשים, בין היתר בשל העובדה כי המבקשת עושה בכספי העיזבון כבשלה, שכן היא מחזיקה בידיה למעלה מחצי מיליון ₪ המגיעים לנ. ונלקחו

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 14050-11-13 פלוגית ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון(חסוי) ואח'

על ידה. נ. ביקש כי עו"ד נעמן תמשיך ותייצג אותו ועל כן הגיש האפוטרופוס לדין בקשה לשחררו מהמשך המינוי. ב"כ היועמ"ש סבור שנוכח מצבו הבריאותי של נ. אין מקום למנות אפוטרופוס לנ., אלא יש למצוא מנגנון שיפקח על כספיו ורכושו.

דיון

הכשרות המשפטית היא, ללא ספק, זכות יסודית ביותר של אדם, הקשורה לכבודו, לחירותו, לזכותו לקבל החלטות הנוגעות לחייו, לקניינו ולאוטונומיה שלו. שלילת כשירותו של אדם או הגבלה צריכה להתפרש כפגיעה בכבודו ואף בחירותו, הגם אם היא לתכלית של שמירה על טובתו:

"חוק הכשרות המשפטית מצוי על קו התפר העדין בין זכותו של אדם לחרות, לכבוד, לאוטונומיה ולקנין, לבין כוחה ואף חובתה של המדינה להבטיח שאדם שאינו יכול לדאוג לענייניו יקבל הגנה בדמות אפוטרופוס... **בהפעלת כח זה יש להימנע מדאגת יתר תוך הפגנת פטרנאליזם מגוון שיש בו משום כפיה המצמצמת את חרותו של האדם ופוגעת בכבודו**"

(פסקה 5 לפסק דינה של השופטת שטרסברג כהן, ע"א 1233/94 פלוגית נ' היועמ"ש (1995); וכך ראה ע"א 4377/04 הולצברג נ' מירז (2007); רע"א 6397/04 אלעבסי נ' עמותת א.ל.ע.ד. (2009))

המשמעות המעשית של קביעות אלו היא כי יש לנהוג **בזהירות ובמידתיות** בעת ההכרעה על מינוי אפוטרופוס ולבחון היטב האם ניתן להבטיח כי התכלית שבבסיס ההחלטה על מינוי אפוטרופוס תושג מבלי לפגוע בזכויות היסוד של נ., או, למצער, תוך צמצום הפגיעה למינימום האפשרי. ראה גם האמנה בדבר זכויות האדם לאנשים עם מוגבלויות (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) ולחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, תשנ"ח – 1998. במסגרת השינויים החברתיים הוחלפה הגישה הפטרנליסטית כלפי קבוצות "חלשות" הזקוקות ל "סעד" ובמקומה צמחה הגישה אשר שמה דגש על שונות ונבדלותו של כל אדם ואדם ועל קיומן של מגוון מוגבלויות אשר אין להתייחס אליהן כמקשה אחת ויש לשתף ולכבד את רצונו של אדם, ככל שניתן, ראה תזכיר תיקון החוק הכשרות המשפטית (תיקון מס'...) (ייפוי כח מתמשך, הנחיות מקדימות והוראות שונות), התשע"ב–2012 (פורסם באתר המשפטים ביום 26/1/12).

על בית המשפט לבחון איפוא את **שאלת הצורך**- האם יש צורך אמיתי במינוי אפוטרופוס לאדם לצורך שמירת טובתו וזכויותיו; את **שאלת עקרון האמצעי הפחות מגביל**- היינו האם ניתן להגיע למטרה שלשמה ננקט האמצעי בדרך פחות מגבילה, את **שאלת עקרון ההחלטה העצמאית**- יש לאפשר לאדם, ככל האפשר, לקבל החלטות בעצמו, בנוגע לגופו, לרכושו ולחייו, כל עוד הוא מסוגל

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 14050-11-13 פלוגית ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון(חסוי) ואח'

1 לכך. במסגרת עקרון זה נקבעו הסדרים משפטיים לפיהם רשאי אדם לתת ייפוי כוח מתמשך,
2 המייפה את כוחו של אדם אחר לפעול בשמו ולקבל החלטות בנוגע לענייניו במצב בו יהיה בלתי
3 כשיר. **שאלת עקרון ההשתתפות**- על האפוטרופוס ו/או כל גורם אחר המסייע לתת לחסוי/למוגבל
4 מידע בנוגע לעניינים הנוגעים אליו, לשתפו ולהיוועץ עמו בכל הנוגע לענייניו ככל וכל עוד הוא מסוגל
5 להבין בדבר, וכן לתת משקל ראוי לרצונו, **שאלת שמירת האוטונומיה ומעורבותו בחיי החברה**- יש
6 לאפשר לאדם לשמור על עצמאותו ועל האוטונומיה שלו וכן להיות מעורב בחיים החברתיים.
7 במרכז ההצעה נכללת האפשרות של אדם לתכנן את עתידו ולמנות, באמצעות ייפוי כוח מיוחד
8 הנקרא "ייפוי כוח מתמשך" אדם אשר יהיה מוסמך לפעול ולהחליט בענייניו של הממנה ולייצגו אם
9 הממנה יגיע למצבו בו הוא לא יהיה מסוגל יותר לקבל החלטות בשל מצבו הנפשי או השכלי. כן יוכל
10 הממנה לתת בייפוי כוח זה הוראות מקדימות בהן ינחה את מיופה הכוח או את האפוטרופוס שימנה
11 בית המשפט כיצד לפעול בענייניו הרכשיים, אם יגיע בהמשך חיו, למצב של חוסר כשרות.
12

ומן הכלל אל הפרט-

14 בהיבט הקונקרטי של נ. הובאו בפני בית המשפט ראיות שונות- תעודות רופא, תסקירים, עמדת
15 האפוטרופוס לדין, עמדת עו"ד ש. נעמן, שנ. נותן בה אמון, עמדת ב"כ היועמ"ש אל מול עמדת
16 האחות, שרק היא מבקשת למנות לנ. אפוטרופוס. האחות הנוספת, אמנם נכחה בדיון אך אין היא
17 צד לבקשה ואף לא התבררה עמדתה.

18 נ. בחר שלא להגיע לדיון בבית המשפט ולפיכך לא יכולתי להתרשם ממנו באופן ישיר- וחבל, אך
19 קולו נשמע באמצעות האפוטרופוס לדין, עו"ס לסדרי דין ועו"ד נעמן.

21 לאחר שבחנתי הראיות שהוצגו בפני ועמדת המחוקק, הפסיקה ושינוי המגמה עליו הצבעתי, אני
22 בדעה כי אין מקום, בשלב זה, להכריז על נ. "חסוי". המבקשת לא הוכיחה כי התקיימו העילות
23 הנקובות בסעיף 33 (א)(4) לחוק הכשרות המשפטית, המקנה לבית המשפט סמכות למנות לנ.
24 אפוטרופוס ובוודאי שלא שוכנעתי כי יש לאיין את רצונו של נ. וכן להגן על זכויותיו, רכושן וחירותו
25 באמצעים פחות מגבילים.

26 בשלב זה, ונוכח הרכוש הרב העומד לזכותו של נ. ואשפוזו הממושך, אני בדעה כי ראוי שיוטלו על נ.
27 הגבלות בהתנהלותו הרכושית, בין השאר בדרך של רישום הגבלות- רישום הערות אזהרה בלשכת
28 רישום המקרקעין על הנכסים שבבעלותו וכן רישום הגבלות בחשבון הבנק שלו ו/או בכספים שהוא
29 עתיד לקבל לידיו מכוח הירושה. עוד אני סבורה כי יש להכין לנ. תוכנית כלכלית עבורו על מנת
30 לאפשר לו יציאה מבית החולים ומגורים עצמאיים. כל זאת, אני סבורה שניתן לעשות באמצעות
31 ייפוי כוח מתמשך או מלווה, אשר נ. ייעזר בו ובית המשפט יפקח על התוכנית הכלכלית המוצעת.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 14050-11-13 פלונית ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון(חסוי) ואח'

- 1 על כן, אני מורה לנ. להגיש לבית המשפט, תוך 45 יום הצעתו/הסכמתו כדלקמן:
- 2 א. **בליווי ובתמיכה מקצועיים- בתחום המשפטי- פרקליט/ה** אשר י/תפעל לקבלת חלקו
3 בעיזבונו, לרבות הערכת שווי נכסי המקרקעין, הגשת תביעות לפירוק שיתוף ו/או להשבת
4 כספי שכר הדירה ו/או כל עניין אחר נוסף, בצירוף הצעה להסכם שכר טרחה, כאשר עו"ד
5 ייפגש עם נ. לפחות אחת לחודש, במהלך שלושת החודשים הקרובים.
- 6 **בתחום הכלכלי- רואה חשבון** שילוה ויתמוך בקבלת החלטותיו של נ. בתחום הכלכלי,
7 כאשר רואה החשבון המוצע ייפגש עם נ. אחת לחודש, לפחות, במהלך שלושת החודשים
8 הקרובים ויגיש הצעתו הכלכלית. כמו כן תוגש הצעה לתקציב כלכלי חודשי לנ., על מנת
9 לקדם את עצמאותו בניהול ענייניו הכלכליים ויציאתו מבית החולים.
- 10
- 11 ב. **הסכמתו להגבלות שיוטלו עליו**- רישום הערת אזהרה על נכסיו וכן הגבלה בחשבון הבנק.
- 12
- 13 ג. **הסכמתו לליווי של בית משפט**- הגשת תכנית כמפורט בסעיף א' לאישור בית המשפט טרם
14 ביצועה, פיקוח בית המשפט אחת ל- 6 חודשים ועריכת תסקיר בעוד שישה חודשים, וזאת,
15 לתקופה של שנתיים.
16 הצעתו של נ. תועבר לעיון ב"כ היועמ"ש, לתגובתו תוך 30 יום.
- 17
- 18 ד. האם יש להורות כי הצעתו של נ., סעיף 1 להחלטה תועבר אף לאחותו, המבקשת- אבחן
19 סוגיה זו לאור עמדת הצדדים. נ. וב"כ היועמ"ש ימסרו עמדתם לסוגיה זו במועדים
20 הנקובים דלעיל. בהתאם לעמדת הצדדים (גם עמדתה של המבקשת תיבחן), אורה, בהחלטה
21 משלימה עד כמה, אם בכלל, תיחשף הצעתו של נ. לעיון המבקשת.
- 22 אני נעתרת לבקשת האפוטרופוס לדין, עו"ד אלטרזון, שמונה מטעם השלכה לסיוע משפטי, ומורה
23 על שחרורו. התרשמתי, כפי שהתרשם האפוטרופוס לדין, כי עו"ד נאמן מייצגת נאמנה את נ., הוא
24 בחר בה ונותן בה אמון.
- 25 **החלטה זו הותרה לפרסום היום, 10/4/14, לאחר עריכה והשמטת פרטים מזהים.**
- 26 ניתנה היום, יי ניסן תשע"ד, 10 אפריל 2014, בהעדר הצדדים.

אספרנצה אלון, שופטת

27

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 14050-11-13 פלוגית ואח' נ' האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון(חסוי) ואח'

1

הלחיים סגורות